

מסורת הש"ס

א(מרות רפ"ה, ב) פסחים פ"ג, ג) מע"ט פ"ג מ"ח פסחים פו, יומא כ"ה, ד) תוספ' למע"ט פ"ב ה"ד ע"ש, ט) [לעיל נה:], ו) ועי' לקמן קא. היגיה ה. מנחות י"ג נה. נו. ח. ט. [נמנות כ:], ט) [לקמן פו:], ט) ועיי' מו' שנה לה. ד"ה מרי, פסחים ז. ד' ד"ה ר' יהודה, ומנחות כ: ד"ה נעקל]

שינויי נוסחאות

א) אורך קפ"ז (רוב כתובים);
ב) מינת לי נמקח, וכן בדש"י (ש"ס ובתנ"י);
ג) כהנים אוכלין שם קדשי בני לליל (ש"ס);
ד) והייבין בניוה בניוה חובל [ח] מינת דלתות נמקח, (ש"ס);
ו) לליל אי שחטין (ב"ר);
ז) מינת אחת נמקח (ש"ס);
ח) לליל בחול (ש"ס);
ט) לילא שחיטה כנגד הפתח (ב"ר);
י) את כל העזרה כולה לאכילת (ש"ס);
יא) מרות למעוטי וכו' (ש"ס);
יב) שחטין וכו' (ש"ס);
יג) דלהכי הוא דהיא קדושה (ב"ר);
יד) וי"ג ל"ק דעו הכי הוא וכו';
טו) [ח] קדשי בקדושת בחול (ב"ר);
טז) גרסינן ה"ר ואח"כ תעיל למעוטי מאי. דאין הייבין עליו כ"י (ש"ס);
יז) [ח] לקדש הוא ענין תבין קודש מדרבנן דהאורייתא לא התניא בחול ללשכות הבהירות בחול ופתוחות לקדש שהכהנים לליל (ש"ס);
יח) [ח] לקדש דמיני (כתה"י וב"ש);
יט) קרא הוא בלילה (ש"ס);
כ) [ח] ליל הדין (ב"ש);
כא) ליל דאמרינן כל (ש"ס);
כב) ליל יוש דלחות דההיא דמי (ב"ר);
כג) שקיעה ולא צאת הכוכבים דמיא דבשר הדשים כ"י לליל (ש"ס);
כד) לפניו הוא ע"פ כה"י ע"ש;
כה) כ"י ליל ומפרש (ש"ס וג'יו);
כו) [ח] הרקיע ואפשר לקמני זה אין שחטין לאו קדשי כהנו ע"פ (הגרי"ב);
כז) מינת בשר נמקח (ש"ס);

שיטה מקובצת

אבל לענין טומאה לא התניא ב"י, ובספרן טון מלחמי גירסא אהת ופירושה ח"ל ואקשינן ויתמחה לא התניא לפסות שניות בחול ופסוחות לקדש אוכלין שם קדשי ושחטין קדש קדשי קלים, וממתיבין שחטין שם קדשי קלים, הן לא פתח אהל מועד הוא, פ"י דהא לדי דענין הוא, אלא אהת אין שחטין שם קדשים קלים והייחס עליהם משום טומאה, קמני מינת והייבין עליהם משום טומאה, ופרקינן לא אהת אין שחטין אהת לא קדשי, מי נמי אין חייבין משום טומאה, ואקשינן האי מלי' כגמלא שחיטה בעינן כנגד הפתח אהל מוטאה תמלי, כגומר כנדי לא משבטין בנייהא, ואמרינן ולשמטין מי לא עסקין דשחיט כנגד הפתח, כגומר שיהי פתח הלכהטה מטיין כנגד פתח בית המלכות והאי טלח כנגד הפתח, למלאי אלנירין, כגומר מהיבא חיקך אדעתין דלשחיט, אלא אפי"ג ללא קדשא תני וכו' (ב"ש, כ"ב וב"י);

היה אורך קפ"ז על רוחב קל"ה כדמנן במסכת מדות א(דף לה.):
למעוטי הנכנס ללשכות הצנויות מוזה לו ופתוחות לתוכו שלא תקדשו בקדושת עזרה בשירי מנחה ובשיר של פגעים ובזאורים ותומים שמקדשים בהן את העזרה ובהליכה סביב כדאמרינן בשבועות (דף ע"ד.):
ה"ג

שני סגל קמים דרב נחמן כל העזרה

היטה אורך קפ"ז על רוחב קל"ה אמר ליה הכי אמר לי אבא בוי: ואוכלין שם קדשי קדשים.
דהכי [ב] הוא דהוה קדושה בקדושת חצר אהל מועד לאכילת קדשי קדשים וטפי מהכי לא ובתוכו היכל ואולם ובית קדשי הקדשים והמא לאחורי בית הכפורת וי"א אמה אויר מלאחוריו:
ושחטין שם קדשים קלים גרסינן [ד], והייבין עליו משום טומאה:
החלונות.
עובי חלל החלונות שבחומות העזרה סביב מצפנים ועובי החומה בראשה למעלה:
סנינא.
דקדשי והיכי מני' למעוטינהו:
ה"ג אלא **למעוטי לשכות אי דננווית בחול ופסוחות לקדש** [ו]:
שהכהנים נכנסין לשם ואוכלין שם קדשי קדשים ושירי מנחה חלמוד לומר בחצר אהל מועד
נו'.
ול"ג ושחטין שם קדשים קלים הכא וגם אחר לשון הכתוב בספרים שבשם הוא וכן הגהתי מספרו של רבינו:
הא און טון סוקן קדש.
ולחייבי עלייהו משום טומאה:
מדרבנן.
מלות חכמים היא שלא יכנסו להן בטומאה אבל כרת וקרנן ליהא:
והסנינא מנין ללשכות כו'.
ומדמרביןן להו לענין אכילה ש"מ קדושתם [ז] הן התורה דאי מדרבנן וקרא אסמכתא הוא הכאשר הקילו חכמים לעקור דבר ולהכשיר מקום חול לאכילת קדשי קדשים:
חלרות הרבה.
במקום קדוש בחצר אהל מועד:
לאכילה שאני.
לרבי זה קרא חלרות הרבה:
ואין שחטין שם קדשים קלים.
דהא בעינן לפני אהל מועד למעוטי לדי לרדיון:
לאו אמרת.
דקמני זה אין שחטין אהתלא לאו קדשי תני נמי אין חייבין משום טומאה:
מי לא עסקינן דאיכא שחיטה כנגד הפתח.
כשהיה פתחו מכוון כנגד פתחי בית החליפות:
קדשי עשה שאני.
גזירת הכתוב היתה במילואים אבל קדשי דורות איתרבו כדאמר התורה ריבנה חלרות הרבה:
ביום שאהה וזבח אי אהה מקריב ביום שאי אהה וזבח אי אהה וזבח אי אהה מקריב

הכי גרסינן לה בזולה סוגיא כך מלאמתי מוגה. והכי פירושה ביום הקריבו את זבחו שתהא הקרבה וזחיחה ביום אחד ולא מהניא ליה הלנה בראש המזבח לאכשורי לזריקה למחר:
לגופיה

החמה היינו תחילת שקיעה [ח] ומדאורייתא ולא זאת הכוכבים דומיא דאימורין ובשר דחשיב לקמן בזהדי דם ומשתשקע החמה דלקמן לא הוי כמו משתשקע החמה בעלמא דריגיל רבינו מס לפרש דשקיעה דווקא משמע תחילת שקיעה אבל משתשקע משמע סוף שקיעה משום דקשה ליה דבסוף פרק כמה מדליקין (שבת דף לד.):
משמע משקיעת חמה עד לילה לתתא ריבועי מיל ובפרק מי שהיה טמא (פסחים דף זד.), משמע דמשתשקע החמה עד זאת הכוכבים ארבע מילין ליה במדידת היום דמפרש כ"י רבינו **תס** דמשקיעה משמע תחילת שקיעה שהחמה מתחלת ליכנס בעובי הרקיע כ"י ואמרי שפיר דאידיי דבסמוך קמני גבי בשר כ"י **קדשים קלים** ובבשרם משתשקע החמה של יום שני דהיינו על כרחך זאת הכוכבים תני נמי האי לישאנא גבי דם אף על גב שחלוקין זה מזה ט':

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

קדשיי שעה שאני.
דמלאו הכתוב בזהל מועד דכתיב (ויקרא ח) ומפתח אהל מועד לא תלאו שבעת ימים:
מניין דדם שנשפא בשקיעת החמה.
פירש בקונטרס דלא מהניא ליה הלנה בראש המזבח לאכשורי למחר לזריקה ותימה

הניחא למאן דאמר ט' אין לניה מועלת בראשו של מזבח אלא למאן דאמר מועלת למה לי קרא י' בלילה אין יכול לזרוק דביום זותמו כתיב (שס ו) ולמחר מיפסיל בעמוד השחר כאימורים וכי

תימא דאיצטריך קרא משום אימורין דקיימא לן (לקמן דף פד.) אס עלו לא ירדו וקמ"ל דסם דירדו ואליבא דמאן אי לר"ג האמר לקמן פרק המזבח מקדש (דף פג.) דלא ירד אף ביום ואי לרבי יהושע הא אמר דאין המזבח מקדש פסולין שלא ירדו אלא בהקטרה ואס כן קרא דהכא למה לי ויש לומר דאיצטריך קרא לפסול דם בלינה משום דהוה אמינא דלא מיפסיל כי היכי דאין חייבין עליו משום פיגול ונותר ומיהו אין טעם זה נכון והכי [ח] ע"גם ולבונה לר' שמעון (לעיל דף מו.):
דאין חייבין עליהם משום נותר ומיפסלי בלינה היכא דקדשו בכלי ועוד דהוה ליה למימר נעין לדם שנפסל בלינה ויש לפרש שקיעת החמה היינו תחילת שקיעה קודם זאת הכוכבים כדאמר דמשקיעת החמה ועד זאת הכוכבים ד' מילין צפרק מי שהיה טמא (פסחים זד.) ומשוב יום לענין [ט] שנימותן ביום ומפסוק מיותר ממעט ליה הכא מביים הקריבו [ב] וכלל דוכתא חשוב יום עד זאת הכוכבים כדאמר אף על פי שאין ראיה לדבר וזכר לדבר ואנחנו עושים במלאכה ומאיים מחזיקים צרמחים מעלות השחר ועד זאת הכוכבים ואומר והיה לנו הלילה משמר והיום מלאכה כפ"צ דמגילה (דף כ:.) והשתא לא הוי כמו שקיעת החמה דמסכת תענית (דף יג.) כא] כל תענית שלא שקעה עליו חמה אינו תענית וקבלה צדינו בלאת הכוכבים ובמי שהיה טמא (פסחים דף גז.):
נמי הכי משמע דנפסל הדם בשקיעת החמה שקודם זאת הכוכבים ארבע מילין דחשיב דרך רחוקה מן המודיעים משום דלא מטי לירושלים עד תחילת שקיעת החמה דקעבד עליה זמן שחיטת הפסח (ואין) [ב] דלחות ההיא דמי שהיה טמא רבנן עבדו הרחקה כדי שלא יבא לידי

הלנת דם וכדי לזרום צפסח והעמידו דצריהם צמקום כרת והאי דלא חשיב ליה צפסחים בזהדי אינך צפ' האשה (דף גז.) ה"כ לא חשיב חמיכת יצלתו והבאתו מחוץ לתמום דלא חשיב אלא דברים של חידוש והא דאמר בשמעתא [ע"צ] דנאכלין ליום אחד מחשבים בדמו משתשקע החמה היינו תחילת שקיעה [ח] ומדאורייתא ולא זאת הכוכבים דומיא דאימורין ובשר דחשיב לקמן בזהדי דם ומשתשקע החמה דלקמן לא הוי כמו משתשקע החמה בעלמא דריגיל רבינו מס לפרש דשקיעה דווקא משמע תחילת שקיעה אבל משתשקע משמע סוף שקיעה משום דקשה ליה דבסוף פרק כמה מדליקין (שבת דף לד.):
משמע משקיעת חמה עד לילה לתתא ריבועי מיל ובפרק מי שהיה טמא (פסחים דף זד.), משמע דמשתשקע החמה עד זאת הכוכבים ארבע מילין ליה במדידת היום דמפרש כ"י רבינו **תס** דמשקיעה משמע תחילת שקיעה שהחמה מתחלת ליכנס בעובי הרקיע כ"י ואמרי שפיר דאידיי דבסמוך קמני גבי בשר כ"י **קדשים קלים** ובבשרם משתשקע החמה של יום שני דהיינו על כרחך זאת הכוכבים תני נמי האי לישאנא גבי דם אף על גב שחלוקין זה מזה ט':

נו.

עין משפט ונר מצוה

א א מיי" פ"ה מהלכות בית הבחירה הלכה ד:
ב א מיי" פ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה ט ופקד' מהלכות מעשה"ק הלכה ה:
בב ג ד ה ו מיי" פ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה ח:
בג ז מיי" פ"ה מהל' פסחים"מ הלכה לו ופקד' מהלכות מעשה"ק הלכה א:

תורה אור השלם

- ↑ והתורת מנחה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל בביקום קדש בחצר אהל מועד יאכלוהו:
ויקרא ו ט
- ↑ ויאמר משה אל אהרן ואל בניו בשלח את הקישר פתח אהל מועד ושם תאכלו אתו ואת הלקח אשר סבל והפליאים באשר צויתו לאמר אהרן ובניו יאכלוהו:
ויקרא ח, לא
- ↑ ואם יגד או נדבך וזבח קרבנו ביום הקריבו את זבחו יאכל וממקדחת ודוהרת ממנו יאכל:
ויקרא ז, טז

מוסף רש"י

החלונות. שבמזמרת יושלים, ועובי ראש החמה בגובה כלפינו, ואפי"ג דעובי השערים לא אמרן הכי, תס דמפרש טעמא בגמרא מפני המלוכה (פסחים פה.) לדם ומפסל בשקיעת החמה.
דאינו ראוי לזרוק בלילה דכתיב ביום צומו את בני ישראל להקריב וגו' ולמחר נפסל בלינה (מנחות כ:.)

שיטה מקובצת (המשך)

במקום טהור, מווייהו נמי לשון לפתח אהל מועד. ועוד דבשם מקום לא אמרינן קדשי שעה שאני להמיר אלא להקל וי"ל דה"ק שאני קדשי שעה דהיינו ממילאס דגזירת הכתוב היא דמהל המזבח בכל מקום בזהל מועד שנאמר ומפתח אהל מועד לא תלאו שבעת ימים אבל קדשי [דורות] איתרבו דמאין התורה ריבנה תלדות הרבה (הגרי"ב):
קדשי שעה שאני. פ"י גזירת היתה שיה ממילאס, אבל קדשי דורות דלחריב כדאמרינן התורה רבנה תליות הרבה, לא, ומיהו דמה הוא חומר קדשי שעה שאני ולא למחר לדורות, היא תלפילה בעניה (ש"ס) זה ליה דרפי' לתלמוד לעיל (נה.) דמיינו מהאכלו במקום טהור, וה"ה דלמחר קדשי דורות ממילאס לענין פתח אהל מועד, וי"ל דה"ס קדשי שעה שאני שנשתמו אפילו מכהנים דאפילו הסהים הולרבי שלא ללחא מן התלך דכתיב ומפתח אהל מועד לא תלאו שבעת ימים, מה שאין כן בקדשי דורות (תוס' הר"פ, ב"ש, כ"ב וב"י):
מנין ליה שנשפא בשקיעת החמה, ואי' ומטיק ליה משום דאעי רחוי לכפרי רק באתו יום דהא בלילה אעי רחוי לזריקה משום דכתיב ביום צומו ואס למחר הכי הוא נפסל בלינה דעמוד השחר בלא טעמא דשקיעת החמה, ופ"ה דעבי היכא שבעלוהו מיד אחר שקיעת החמה קודם עמוד השחר בראשו של מזבח דלניה אינה מועלת זו, וקשה הניחא למי' אין ליה (פוסלח) [ומעלת] בראשו של מזבח, אלא למי' מועלת מלי' איכא למימר.
ופרי"מ דמייני הכא תחלת שקיעה ואפי"ג דמתחלת שקיעה ועד זאת הטוכבים ד' מילין הוא ולחמי יתמח הוא אפי"ג נפסל לתחלת שקיעת החמה (הגרי"ב):

^[1] מתחלת שקיעת החמה מקרא דביום הקריבו דאס [איתן] ענין ללינה דמפיהו זותמו נפקא מנהו ענין

^[2] מתחלת שקיעת החמה מקרא דביום הקריבו דאס [איתן] ענין ללינה דמפיהו זותמו נפקא מנהו ענין